

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-512-9-42>

**MODERN APPROACHES TO THE TRAINING
OF SPEECH THERAPISTS FOR PROFESSIONAL ACTIVITIES
IN CONDITIONS OF INCLUSION**

**СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ПІДГОТОВКИ ЛОГОПЕДІВ ДЛЯ
ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ІНКЛЮЗІЇ**

Leniv Z. P.

*Candidate of Pedagogical Sciences,
Associate Professor,
Senior Lecturer at the Department of
Speech Therapy and Innovative
Technologies in Inclusion
Vasyl Stefanyk Precarpathian National
University
Ivano-Frankivsk, Ukraine*

Ленів З. П.

*кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри логопедії
та інноваційних технологій в інклюзії
Прикарпатський національний
університет імені Василя Стефаника
м. Івано-Франківськ, Україна*

Shpytko N. V.

*Master of specialty "Special education.
Speech therapy",
EP "Inclusion in education"
Vasyl Stefanyk Precarpathian National
University
Ivano-Frankivsk, Ukraine*

Шпитко Н. В.

*магістр спеціальності «Спеціальна
освіта. Логопедія»,
ОП «Інклюзія в освіті»
Прикарпатський національний
університет імені Василя Стефаника
м. Івано-Франківськ, Україна*

В умовах модернізації вищої освіти на тлі воєнного вторгнення потреба в якісних логопедичних кадрах в Україні стрімко зростає. Нині ключовою рисою, що характеризує студента сучасного закладу вищої освіти, стала самостійність і відповідальність за набуття професійних компетенцій [1; 7].

Необхідність формування професійних компетенцій у майбутніх логопедів регламентується низкою нормативних документів, зокрема Законом України «Про вищу освіту» Ще більшої актуальності це питання набуває у площині розвитку інклюзивних процесів у нашій державі. [1; 2; 3].

Проблемою готовності майбутніх фахівців до роботи в інклюзивних умовах займалися закордонні вчені: Т. Logeman, J. Deppeler, J. Lupart, D. Harvei, L. Stoll, A. McMahon, A. Greenwood, також знаходимо деякі напрацювання у роботах українських науковців: В. Бондаря, І. Демченко, О. Казачінер, А. Колупаєвої, З. Ленів, І. Малишевської, О. Мартинчук, С. Миронової, Н. Пахомової, Л. Савчук, Т. Сак,

В. Синьова, Є. Синьової, О. Таранченко, М. Шеремет, І. Юхимця та багатьох інших [2; 4; 5; 6].

За результатами аналізу наукових праць ми виокремили для діагностики стану сформованості професійних компетенцій студентів-логопедів на констатувальному етапі дослідження критерії, показники та рівні а також наступні методи: тестування, анкетування, бесіда, спостереження за навчальним процесом, аналіз журналу успішності студентів, що дало можливість визначити стан сформованості професійних компетенцій студентів-логопедів 4 курсу бакалаврського рівня та їх готовності до професійної діяльності з дітьми із особливими освітніми потребами (ООП) в умовах інклюзивного освітнього простору.

Критерії оцінювання професійних компетенцій майбутніх логопедів ми визначили такі: 1. Когнітивно-змістовний, що включає в себе наступні показники: якість підготовки студентів-логопедів до роботи з дітьми в умовах інклюзії (аналіз журналів успішності студентів); задоволеність студентів професійно-педагогічною підготовкою в університеті (адаптована анкета М. Шеремет і Н. Пахомової) [5; 6];

2. Мотиваційно-самовдосконалювальний, що включає в себе такі показники: наявність та виразність професійно-педагогічної мотивації, що містить: професійну потребу, функціональний інтерес, допитливість та ін.; здатність до самоосвіти і саморозвитку, а також прагнення до вдосконалення, підвищення професійної майстерності;

3. Особистісно-ціннісний, до якого входять такі показники: наявність емпатійних здібностей як професійно важлива якість логопедів; розуміння цінності професії, що в аспекті досліджуваної теми надає змогу встановити тісні і довірливі відносини з дітьми в умовах інклюзивного навчання;

4. Операційно-діяльнісний критерій, що має такі показники: знання, практичні вміння, навички та здатності до роботи логопедом в інклюзивних умовах, що містять не тільки роботу з дітьми з особливими освітніми потребами, а й адаптацію та модифікацію навчальних програм і методик до потреб учнів; вміння планувати та здійснювати диференційовану роботу з дітьми із ООП; проводити роз'яснювальну роботу з педагогічними працівниками закладів освіти та батьками щодо забезпечення необхідних умов для навчання дітей в інклюзивному середовищі; вміння взаємодіяти в команді психолого-педагогічного супроводу, оперувати технологіями інклюзивного навчання: складання ППР, індивідуального оцінювання, диференційованого та спільного викладання [2, с. 213].

За результатами проведеного експерименту більшість студентів мали низький рівень підготовленості до роботи логопедом в умовах

інклюзії (31,7% опитаних). По 28,6% респондентів мали середній і нижче середнього рівні, а високий – був властивий тільки для 11,1% опитаних. Очевидно, що студенти переважно ще не були готові до роботи в інклюзивному освітньому просторі, а тому потребують продовження навчання на відповідних освітніх програмах другого магістерського рівня.

У процесі наукових розвідок у дослідженнях З. Ленів було розроблено наступні етапи системи професійної підготовки фахівців, здатних працювати в умовах інклюзії, які лягли в основу структурно-функціональної моделі (2014–2024 рр.): I – пропедевтично-мотиваційний; II – змістовно-діяльнісний; III – операційно-практичний. Кожен етап пронизують розроблені компоненти з їх змістовним наповненням [3, с. 59]. Відтак дані напрацювання стали обґрунтуванням відкриття сучасної інноваційної ОП «Інклюзія в освіті» в нашому університеті, що була акредитована в листопаді 2024 року.

Література:

1. Ленів З. П. Дистанційні тренінги в системі підготовки фахівців до роботи за умов інклюзії. *Інноваційна педагогіка*. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2020. Вип. 25. С. 133–137.
2. Ленів З. П. Особливості реалізації інклюзії та підготовка відповідних фахівців: проблеми, досвід, перспективи. *Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова* : зб. наук. пр. за ред. В. М. Синьова. № 29. Сер. 19. *Корекційна педагогіка та спеціальна психологія*. К., 2015. С. 119–125.
3. Ленів З. П. Формування професійної готовності фахівців до роботи в інклюзивному освітньому просторі початкової школи. *Обрії* : науково-педагогічний журнал. 2018. № 2(47). С. 57–61.
4. Мартинчук О. В. Зміст і структура професійних компетентностей майбутнього вчителя-логопеда. *Педагогічна освіта: теорія і практика. Психологія. Педагогіка*. 2015. Вип. 24. С. 77–83.
5. Пахомова Н. Модель інтеграції медико-психологічної та педагогічної складових професійної підготовки логопедів. *Особлива дитина: навчання і виховання*. 2015. № 1. С. 17–25.
6. Шеремет М. К. Підготовка корекційних педагогів у вищих навчальних закладах. *Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка* / за ред. О. В. Гаврилова, В. І. Співака. Вип. XVII: У 2 ч. Ч. 1. *Серія : Соціально-педагогічна*. Кам'янець-Подільський : Медобори-2006, 2011. С. 7–11.
7. Leniv, Z. Training Teachers in Ukrainian Universities for Work in Inclusive Educational Environment. In: *The Space of Inclusive Education*:

Voices from Ukraine and Beyond / Editors: Olena Budnyk and Sergiy Sydoriv. Publisher : BRILL. <https://brill.com/display/title/69456>. Series : *Studies in Inclusive Education*. Volume: 53. (2024). ISBN: 9789004688124 (Pp.: 211–223). https://doi.org/10.1163/9789004688131_023

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-512-9-43>

PREVENTION OF SPEECH DISORDERS IN PRESCHOOL CHILDREN IN CONDITIONS OF WAR IN UKRAINE

ПРОФІЛАКТИКА МОВЛЕННСВИХ ПОРУШЕНЬ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В УМОВАХ ВІЙНИ В УКРАЇНІ

Safonik N. P.

*Master's degree student
Zaporizhzhia National University
Zaporizhzhia, Ukraine*

Сафонік Н. П.

*здобувачка другого (магістерського)
рівня вищої освіти
Запорізький національний
університет
м. Запоріжжя, Україна*

Sokha N. V.

*Assistant Professor at Department of
Social Pedagogy and Special Education
Zaporizhzhia National University
Zaporizhzhia, Ukraine*

Соха Н. В.

*старший викладач кафедри
соціальної педагогіки та спеціальної
освіти
Запорізький національний
університет
м. Запоріжжя, Україна*

Розвиток мовлення відіграє одну з ключових ролей у процесі становлення дитини. Формування мовленнєвої компетентності дітей дошкільного віку відіграє вирішальну роль у розвитку інтелекту та самосвідомості дитини. Воно сприяє формуванню важливих особистісних якостей, таких як комунікабельність, доброзичливість, ініціативність, креативність та компетентність. Добре розвинене зв'язне мовлення допомагає дитині чітко і ясно мислити, встановлювати контакт з оточуючими, ініціювати власні ідеї та брати участь у різних видах творчості. Проте в умовах війни в Україні зростає ризик виникнення мовленнєвих порушень через стресові фактори, порушення звичного способу життя та обмеження доступу до якісної освіти і фахової допомоги. Тому у сучасних умовах особливо важливо розробляти та впроваджувати ефективні профілактичні заходи,